

CASSAS DA MALSAUNS

Emprima reducziun dapi il 2008

Per l'emprima giada dapi il 2008 sa reduceschan las premias da las cassas da malsauns en media per 0,2% pertschient. Tut tenor chantun pon las premias però er crescer per 1,4%, u sa reducir per 2,1%. Il Grischun po nudar ina reducziun dad 1%.

Il pli fitg profiteschian ils giuvens creschids, tranter 19 e 25 onns, da la reducziun da las premias. En il Grischun sa reducescha la premia per questa gruppa per 5,4% sin 222,8 francs. Per creschids, vul dir persunas sur 26 onns, sa reduceschan las premias en il chantun per 1% sin 321,6 francs.

Ils custs per las chasadas svizzas sa reduceschan il 2022, hai num en la comunicaziun dal Uffizi federal da sanadad. Quai grazia ad ina reducziun da 0,2% sin la premia media ed ina reducziun da las reservas dad 1,2%.

Per il 2022 munta la premia a 315.30 francs, quai correspunda ad ina reducziun da 0,2%, cumpareglia cun il 2021. Dentant: dapi il 2011 è la premia media creschida en media per 2,4% per onn. Dapi l'obligatori per l'assicuranza per la tgira da malsauns il 1996 schizunt per 3,5%. (srf/rtr/fmr)

SVIZRA

Optimissem per l'economia svizra

Ils experts per l'economia svizra èn puspè pli optimistic pertugant la situaziun sin il martgà da lavur ch'anc la stad. Quai mussa il nov rapport dal post da conjuntura da l'ETH a Turitg.

Sin l'auter onn stiman las economas ed ils economs che la quota da dischoccupaziun en Svizra va enavos da radund 3 sin 2,8%. A lunga vista fan els schizunt quint cun ina quota da 2,7%. Uschia pudessan las consequenzas negativas da la pandemia sin il martgà da lavur esser main fermas che quai ch'ins aveva spetgà oriundamain, resumescha il KOE.

In zic pli pauc optimistic èn las expertas ed ils experts en vista a la creschientscha da l'economia. Per l'onn current fan els quint cun in augment dal product naziunal brut da 3,4%. Il zercladur eran quai anc 3,5%. (rtr/fmr)

PANDEMIA

Damain custs che quinta

La Confederaziun d'ora quest onn damain daners per cumbatter la pandemia che previsa. Perquai previsa ella er si damain daners dal martgà da chapital. Tenor l'Administraziun federala da finanzas scursanescha la Confederaziun quest onn perquai ils emprests da stadi da 10 sin 8 milliardas francs.

Oriundamain aveva il parlament approvà per quest onn radund 25 milliardas francs per surmuntar la pandemia. Tenor calculaziuns dovria uss però bun 19 milliardas en connex cun la crisa da corona, scriva l'Administraziun federala da finanzas. (rtr/fmr)

FMR

«Cler che jau hai formulà quai pulit ferm!»

La preschientscha dal luf procura vinavant per discussiuns. Betg mo en il Grischun, mabain er en Chasa federala a Berna. Mardi ha il cusseglier naziunal Martin Candinas inoltrà ina interpellaziun al Cussegl federal che pretenda respostas davart la definiziun dals donns e davart la protecziun da la garanzia dal possess.

MARTIN GABRIEL/FMR

Sco quai che *Martin Candinas* scriva al Cussegl federal defineschia l'ordinaziun federala da chatscha ch'è vegnida adattada questa stad bain il dumber da stgarps ch'i dovra per dastgar sajettar in luf che chaschuna problems. In studi da l'Uniu purila sursilvana vegnia dentant a la conclusiun ch'in emprim donn na saja betg pir lura avant maun cura che quella cifra saja cuntanschida, mabain gia avant. Ma gia la preschientscha dal luf engrevgeschia per exempel l'economia alpestra e restrenschia la pussaivladad da duvrar l'agen possess malgrà ch'i fiss en la cumpetenza dal Cussegl federal da meglierar la protecziun da quel.

FMR: L'ordinaziun federala prevesa in minimum da 10 stgarps d'animals per pudair reglar l'effectiv da lufs. Quants stgarps d'animals cumportass quai tenor Vos per avair ina situaziun supportabla?

Martin Candinas: Quai è ina dumonda politica, nua ch'ins vul metter il cunfin. De facto han ins reveidi l'ordinaziun federala da chatscha e fixà là il dumber da 10 stgarps sco limita per lubir ina regulaziun dals lufs. La realitad mussa dentant che quella midada da l'ordinaziun na porta nagut. Tar il triep da Stagiens en Surselva n'èsi betg cler, sch'igl ha dà 11 stgarps e sche tuts pon vegnir resguardads. Quai mussa che la discussiun che nus faschain actualmain è abstrusa. Tenor mai datti duas pussaivladads. L'emprima è da reducir en l'ordinaziun anc ina giada il dumber da stgarps sin tschintg animals. La segunda pussaivladad, ch'ha per mai prioritad, è d'equir ina regulaziun dals lufs tar mintga attatga sin ina muntanera protegida tenor las prescripziuns da l'Uffizi federal d'ambient.

Manegiais Vos ch'il Cussegl federal dettia memia pouca atenziun als basegns da la populaziun da muntogna?

Gea, quai pudess ins pelvair concluder en il cas da l'ordinaziun da chatscha. In indizi persuerter furnescha il parairi da l'Uniu purila da la Surselva. Quest parairi mussa tranter auter ch'ils donns entras lufs pudessan vegnir interpretads auter che en l'ordinaziun da chatscha. Perquai è mia dumonda al Cussegl federal giustifitgada.

Cusseglier naziunal Martin Candinas interpellascha per ina midada da l'ordinaziun federala da chatscha.

FOTO OLIVIA AEBLI-ITEM

Vos nummais la Convenziun da Berna che tracta er la dumonda da la regulaziun, e quai sco Vos scrivais en l'interpellaziun, a moda e maniera pli generusa che l'ordinaziun federala da chatscha. Vegn il Cussegl federal ad entrar sin Vossa argumentaziun?

La Convenziun da Berna ha ina gronda muntada per il Cussegl federal. Sa basond al parairi da l'Uniu purila sursilvana da dar dapli pais als basegns da la populaziun muntagnarda ed en vista a la pratica pli liberala da la Convenziun da Berna, hai jau decidi da far quest'interpellaziun. E jau poss dir che quest'interpellaziun vegn sustegnida da parlamentaris e parlamentaris da tuttas varts politicas, damai da la sanestra, da plirs parlamentaris dals Verds sco era da las partidas dal center e da las partidas dretgas.

En Vossa interpellaziun discurreis Vos er d'ina expropriaziun latentia dals purs che na possian betg pli far diever da lur possess. N'è la noziun expropriaziun latentia betg in pau ferm tubac?

Cler che jau hai formulà quai pulit ferm. Quai è tenor mai dentant absolutamain giustifitgà, sche jau ves che perfin parlamentaris da la sanestra èn pronti da sustegnair mia dumonda. Quai munta che las dumondas represchentant l'opiniun da bleras e blers. La fin fi-

nala stuain nus far la dumonda, sche nus vulain che nossas alps vegnan cultivadas en l'avegnir. Plinavant pon ins er far la dumonda dals aspects da la biodiversitad sco part da la cultivaziun da las alps. Damai: la protecziun absoluta dal luf na po betg esser il sulet criteri che quinta en questa discussiun.

Tge respostas spetgais Vos dal Cussegl federal?

Jau sun persvas che nus duvrain ina midada da la lescha federala da chatscha. Quai cuzza dentant almain dus onns. En il fratemp stuain nus pudair reagir cun ina midada da l'ordinaziun da chatscha. Jau sper ch'il Cussegl federal vesia ils basegns d'ina part da la populaziun da noss pajais e vesia er il sustegn d'ina gronda part dal Cussegl naziunal per mia interpellaziun.

La Convenziun da Berna

La Convenziun da Berna è ina convenziun tscha davart la protecziun da fauna e flora selvadia e da lur spazi da viver natiral. Igl è in contract da dretg internaziunal dal Cussegl europeic che datescha da l'onn 1979. Rati-fitgà questa convenziun han 46 stadis europeics e quatter stadis africans sco era l'Uniu europeica sco organisaziun internaziunala.

Ina Lex Koller pli rigurusa

La PPS vul – comunablamain cun la PS ed ils Verds – rinforzar la Lex Koller per mitigiar ils pretschs tar las immobiglias en Svizra. In'idea che na plascha però betg a tuts.

Ils davos onns èn ils pretschs per immobiglias creschids marcantamain en Svizra. Tenor il studi d'immobiglias 2021 da la Credit Suisse èn ils pretschs per abitaziuns u chasas creschids per passa 5% sulet l'onn passa.

Perquai pretenda la PPS, ensemen cun la PS ed ils Verds, ch'il Cussegl federal preschientia al Parlament federal ina proposta per reverder e rinforzar la Lex Koller.

Ina lescha cun schluccadas

La Lex Koller (tenor il num da l'antierur cusseglier federal *Arnold Koller*) era vegnida deliberada dal 1983 cun l'idea da limitar e perfin scumandar la compra d'immobiglias tras persunas da l'exteriur. Quella lescha è però lura vegnida schluccada fermamain la fin dals onns 90 e principi dals onns 2000. Ussa, sut novas circumstanzas, è damai puspè en discussiun da render pli rigurusa la lescha.

In'emprova aveva i gia dà dal 2018 – ina revisiun pretendeva ch'esters da pajais ordaifer l'UE e l'EFETA stoppian duman-

«Tar blers ressorts turistics investeschan esters che vulan in svilup en nossas regiuns. Franar in tal svilup senza savair, sche nus avain investiders svizzers, è ina tgutgadad.»

Martin Candinas, cusseglier naziunal AdC

dar ina lubientscha, sch'els vulan cumpurar immobiglias e quai era sch'els abiteschan gia en Svizra. Il parlament ha però sepuli quella revisiun da la lescha.

Betg pussaivel da realisar il siemi

Resguardond las circumstanzas e pretschs actuals en il sector immobigliar vegn *Esther Friedli* da la PPS a la conclusiun: «Per ina famiglia normala n'èsi strusch pli pussaivel da realisar il siemi dad in'atgna abitaziun u chasa.» La cussegliera naziunala songagliaisa da la PPS di era: «Cunzunt en regiuns urbanas cumpran investiders da l'ester bleras immobiglias e chatschan uschia amunt ils pretschs.

Martin Candinas cuntradi a questas conclusiuns: «Il problem n'èn betg ils esters.» Tenor il cusseglier naziunal grischun da l'AdC è la raschun che dapli esters vivian e cumprian immobiglias en Svizra da chattar en l'economia che marschia bain e che haja perquai clamà lavurers da l'exteriur.

Vender la patria u betg?

«La surfatscha ch'è occupada dad esters è sa reducida ils ultims onns. Uschia na pon ins simplamain betg dir che nus vendian la patria», di *Martin Candinas*. Tschertas

«Per ina famiglia normala n'èsi strusch pli pussaivel da realisar il siemi dad in'atgna abitaziun u chasa.»

Esther Friedli da la PPS

regiuns, cunzunt las citads, sajan confruntadas cun tals problems, quai conceda el però. En las regiuns muntagnardas frainia dentant gia la lescha cunter la construc-

ziun da segundas abitaziuns che esters possian cumprar immobiglias sco els vulan. Da restrenscher anc dapli, na fiss betg en l'interess da l'economia e dal turissem en ils chantuns da muntogna, manegia *Martin Candinas*. «Tar blers ressorts turistics investeschan esters che vulan in svilup en nossas regiuns. Franar in tal svilup senza savair, sche nus avain investiders svizzers, è ina tgutgadad.»

Betg dapertut tuttina

Che betg tuttas regiuns da la Svizra na sentan il medem squitsch sin ils pretschs da las immobiglias vesa era *Esther Friedli*. E che las restricziuns en il sector da las segundas abitaziuns possian impedir in svilup en regiuns periferas vesia ella er en sia atgna patria, en il Toggenburg Sura. Da dentant mo sperar sin investiders da l'exteriur chattia ella fallà: «I fiss bun da guardar che uschè blers Svizzers sco pussaivel investeschan gist en las regiuns muntagnardas. Quai sto esser la finamira.» (rtr/fmr)